

Pasningsvejledning

Afrikansk dværagsyvsover

Syvsovere er formentlig en af de ældste grupper af gnavnere, der findes i dag. Navnet "syvsover" kommer af, at arterne fra tempereret klima går i særdeles lange vinterdvale. I privat hold findes bl.a. afrikansk dværagsyvsover (*Graphiurus murinus*). Foto: Leonardo Ancillotto

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Graphiurus murinus

Afrikansk (dværg)syvsover (Woodland dormouse; African dwarf/pygmy dormouse)

Syvsovere er gnavnere (Rodentia) tilhørende familien Gliridae (Myoxidae eller Muscardinidae anvendes dog også), der omfatter knap 30 arter, heriblandt hasselmusen, som lever naturligt i Danmark.

Syvsovere som gruppe har eksisteret i naturen i mange millioner år og er formentlig en af de ældste grupper af gnavnere, der findes i dag. Navnet "syvsover" kommer af, at de arter, der lever i tempereret klima, går i særdeles lange vinterdvale (over halvdelen af året).

Slægten *Graphirus* omfatter de afrikanske syvsovere med i alt 14-15 arter, alle udbredt syd for Sahara i Afrika, mens de øvrige arter i familien findes i det nordlige Afrika, Europa eller Asien.

Udover afrikansk dværagsyvsover findes yderligere to syvsover-arter tilsyneladende i dag i privat hold i Danmark: havesyvsover (*Eliomys quercinus*) og europæisk

Sværhedsgrad:
Mellem

Kort om dyret

- 7-10 cm (uden hale), 20-30 g
- Typisk 3-4 år gammel
- Udpræget skumrings- og nataktiv
- Terrarium min. 80 x 50 cm og 80 cm højt med rigeligt klatremuligheder, skjul og et bundlag, de kan rode i
- Kan ved lav temperatur gå i dvale
- Lever primært oppe i vegetationen, men søger også føde på jorden
- Svær at gøre tam; stresses og skræmmes let ved forstyrrelser
- Æder både plantemateriale og dyr
- Lever typisk i familiegupper; skal altid holdes min. 2, gerne flere, sammen
- Drægtig i ca. 3,5 uge og føder typisk 2-4 unger
- **Bemærk:** Egner sig ikke som kæledyr

Udbredelse og levesteder

Afrikansk dværagsyvsover findes naturligt i det øst- og sydlige Afrika, typisk i skovområder med nærliggende floder, men også på savanne, i klipperige områder samt nær og i bebyggelse.

Selvom de kan findes i beboede områder, udkonkurreres de ofte her af den sorte rotte, som mange steder er introduceret.

Arten er ikke truet (IUCN: Least concern), da den er vidt udbredt og tilpasningsdygtig.

syvsover (*Glis glis*). Disse er dog særdeles sjældne i fangenskab herhjemme.

2 Fuldvoksen størrelse

Syvsovere har en egermlignende kropsform. Afrikansk dværksyvsover er ca. 7-10 cm i længden plus en lidt kortere hale. Vægten ligger på ca. 20-30 g varierende over året med højeste vægt før vinterdvalen. Hunner har 3-4 par dievorter.

Pelsen er blød og tæt og øverst grålig/brunlig, mens undersiden er lys. Halen er busket, og hårene bliver længere ud mod spidsen. Den er typisk lidt mørkere i farven end resten af kroppen.

Forbenene har hver fire tæer, bagbenene fem, og tæerne har korte, krumme kløer, der gør syvsoveren i stand til at klatre sikkert rundt i vegetationen. Øjnene og de afrundede ører er relativt store. Syvsovere har naturligt meget lange knurhår, som de bruger til at sanse omgivelserne og orientere sig med i mørke omgivelser.

Som alle gnavere har syvsovere rodåbne fortænder, der vokser hele livet og derfor skal slides naturligt via gnavning.

3 Forventet levealder

Denne syvsover bliver typisk 3-4 år, men er set at blive helt op til over 5 år i fangenskab.

4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur

Afrikanske dværksyvsovere lever for det meste oppe i vegetationen og er rigtig gode klatrere, men de kommer også af og til ned på jorden. De er udpræget skumrings- og nataktive og sover det meste af dagen. De bygger deres kugleformede reder i hulrum i træer og blandt grene, i forladte huler gravet af andre dyr, i klippesprækker o.l. I beboede områder ses de også at have deres rede i bygninger, f.eks. under tagrender.

Afrikansk dværksyvsover holdes bedst i et rummeligt terrarium, mindst 80 x 50 x 80 cm (l x b x h) til et par, med rigelige lufthuller i låget eller lukket ovenfra med fintmasket trådnet, så tilstrækkelig ventilation sikres. Flere terrarier kan evt. bygges sammen for at opnå et større anlæg. Alternativt kan de holdes i større åbne anlæg med høje, glatte sider, så de ikke kan klatre ud. Anlæggets grundareal bør øges med ca. 25 % per ekstra voksne individ. Mindst én af anlæggets sider skal være blændet for indkig, så dyrene altid har et område, hvor de føler sig mere beskyttede.

Anlægget skal indrettes godt med rigelige klatremuligheder i form af usprøjtede naturgrene i forskellige tykkelser, forskellige planter, naturreb, sten o.l. Derudover skal der være rigeligt med skjul, bl.a. fra sten/klipper, hule træstammer, rødder, diverse rør mv. Der skal altid over jorden være adgang til flere redekasser og gerne andre anordninger, de kan bygge rede i, samt frisk hø og evt. mos o.l. som redemateriale.

Bundlaget skal bestå af (evt. en blanding af) spåner, træflis, tørt spagnum, visne blade eller andet naturmateriale, der ikke støver (aldrig savsmuld).

Anlægget skal placeres uden for træk, røg og direkte sollys, men skal belyses i en naturlig døgnrytme (f.eks. dagslys). Derudover skal det stå et roligt sted, så dyrene ikke forstyrres i deres søvn om dagen.

Rengøring foretages bedst sen eftermiddag eller aften for ikke at forstyrre de sovende syvsovere om dagen. Synlige ekskrementer fjernes, og drikkevand og foder skiftes dagligt. Dele af bundlaget skiftes ugentligt, og hele bundlaget skiftes og

Uegnet som kæledyr

Syvsovere egner sig ikke som kæledyr, men kun som hobbydyr, da de kræver naturlige, stimulerende anlæg for at trives, er svære at gøre tamme og stresses let ved håndtering.

Vær sikker på kun at anskaffe afrikanske dværksyvsovere, der er opdrættet i fangenskab, aldrig vildtfangede.

Menneske & dyr

Afrikanske syvsovere ses fra tid til anden at angribe hønsegårde og spise af afgrøder.

Afrikansk dværksyvsover er en potentiel bærer af den bakterie, der forårsager pest.

Den europæiske syvsover (*Glis glis*) ansås efter sigende i gamle dage af romerne som en delikatesse og blev af den grund opdrættet i stor stil. I dag jages og spises den af lokale flere steder bl.a. i Slovenien og Kroatien, og afrikansk dværksyvsover bliver muligvis også brugt som fødekilde, hvor den lever i Afrika.

Syvsover-fedt blev efter sigende i 1500-tallet brugt af englænderne som sovemiddel.

anlægget rengøres i bund regelmæssigt efter behov, således at en god hygiejne opretholdes i anlægget (større anlæg kræver generelt sjældnere rengøring). Sæt dog lidt af redematerialet tilbage efter grundig rengøring, så nogle duftstoffer bevares, og stress hos dyrene derved mindskes. Tjek og tøm forråds kamrene jævnligt, så der ikke ophobes letfordærveligt foder.

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Syvsovere trives fint ved stuetemperatur. Holdes de under koldere forhold (ca. <15 °C), vil de muligvis gå i dvale, som det sker i naturen i den kolde tid. I dvaleperioden, hvor bl.a. kropstemperaturen falder, for at de kan spare på energien, kan de dog til tider vågne lidt op og æde af deres fødeforråd. I fangenskab vil de dog, grundet den mere stabile temperatur, ofte ikke gå i dvale.

6 Stimulering og behov for motion

Gem så vidt muligt forskellige fødeemner (f.eks. insekter) rundt i anlægget, både oppe og nede, og evt. også lidt nedgravet i bundlaget, så de kan rode rundt efter dem. Derudover kan eksperimenteres med forskellige foderbeholdere, hvor dyrene skal bruge tid og kræfter på at få fat i føden.

Syvsovere er relativt svære at gøre tamme, og mange syvsovere vil ofte ikke bryde sig om at blive taget op og vil stresses unødigt heraf. Derfor er det vigtigt, at de har et stimulerende og rummeligt anlæg, hvor de har masser at aktivere sig med, bl.a. i form af rigelige og forskellige klatremuligheder. Håndter dem kun, når det er absolut nødvendigt (aldrig når de sover), og tag aldrig fat i halen, da denne kan knække af. De kan finde på at bide i forsvar, hvis de forskrækkes.

Opfør dig stille og roligt, når du er tæt ved anlægget, da de ellers let kan forskrækkes og vil søge skjul.

Størrelsen af syvsoveres naturlige aktivitetsområde varierer meget afhængigt af bl.a. fødetilgængeligheden, men hos en nær slægtning ses området at være ca. 10 ha stort. Selvom syvsovere sover en stor del af døgnet, er de temmelig aktive, når de er vågne om natten. Derudover er de adrætte og nysgerrige dyr. Derfor skal de have rigeligt med plads og masser af klatremuligheder af forskellige typer i anlægget, så deres behov for motion opfyldes.

7 Fodring

Syvsovere spiser i naturen frugt, bær, blomster, forskellige orme og insekter, og evt. mindre pattedyr og fugleæg. Syvsovere æder naturligt mere om sommeren og efteråret, for at de kan opbygge fedtdepoter til dvalen. De laver derfor også et fødeforråd, så de har reserver, de kan æde af, når de fra tid til anden vågner lidt op fra dvalen.

Afrikansk dværghsyvsover skal dagligt fodres med en blanding af forskellige kornsorter, frugt og grønt (f.eks. salat, agurk, æble, forskellige bær – undgå dog kål og avocado), insekter og hvirvelløse dyr (f.eks. græshopper, fårekylinger, fluer, voksmøl, larver, melorme). Forskellig slags tørfoder, i form af en frøblanding (f.eks. til parakitter; uden solsikkefrø), grøntpiller og en grov universalblanding med højt proteinindhold, skal altid være tilgængeligt. Knuste hundepiller kan gives som proteinsupplement.

Fedende emner, som solsikkekerner og melorme, bør kun gives som godbid en gang imellem.

Variér fødeemnerne (de hvirvelløse dyr, frugt og grønt) fra dag til dag, så foderet ikke bliver ensformigt, og de udfordres med at håndtere og manipulere forskellige slags emner.

Afrikansk dværghsyvsover skal fodres med en varieret blanding af korn, frugt, grønt og forskellige hvirvelløse dyr, foruden forskelligt tørfoder. Solsikkekerner og melorme bør kun gives som godbid en gang i mellem, da de er fedende emner.
Foto: Leonardo Ancillotto

Der skal altid være usprøjtede frugtgrene som gnavemateriale, og gerne en gnavesten.

Frisk drikkevand, i flaske eller en fast, tung skål, samt en salt- og kalksten skal altid være tilgængelig. Et vitamin- og mineraltilskud (fås i pulverform) skal strøs ud over foderet.

8 Sociale behov

Afrikansk dværgsyvsover lever i naturen typisk i små familiegupper, og over 10 individer af begge køn er observeret i naturen at sove i samme rede. Syvsovere er sociale dyr, og de skal derfor altid holdes mindst 2, men meget gerne flere, sammen.

Hanner vil dog især i yngleperioden kunne blive aggressive over for hinanden, og især i fangenskab, hvor pladsen er begrænset, ses hanner at være territoriale. Holdes syvsovere i grupper med flere hanner, er det derfor meget vigtigt med et rummeligt anlæg med masser af skjul, så de hver især kan have deres eget område og kan undslippe hinanden under eventuelle konflikter. Voksne hanner, der er fremmede for hinanden, bør dog som udgangspunkt aldrig sættes sammen, da der er stor risiko for, at de angriber hinanden, i værste fald med fatale følger. Sammensættes de som helt unge, er der større chance for, at de vil kunne enes og trives sammen.

Syvsovere har en rigtig god høresans og kommunikerer især via lyd. De bruger derfor mange forskellige vokaliseringer i form af bl.a. klikken, piben og kvidren samt hvæsen ved aggressive interaktioner. Lyde og formentlig duftstoffer bruges af hannerne til at markere deres territorium.

9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation

Afrikansk dværgsyvsover yngler i naturen 1-2 gange årligt med højsæson fra oktober til februar (sommer i deres naturlige levesteder). Hannerne parrer sig formentlig med flere hunner, men der vides generelt lidt om deres naturlige yngleadfærd.

Drægtighedsperioden er ca. 24 dage, evt. lidt mere. Kuldstørrelse er typisk 2-4 unger, men flere unger kan forekomme. Ungerne fødes nøgne og blinde med en vægt på et par gram, og de er helt afhængige af moderen. Øjnene åbnes efter ca. 18 dage, og ca. 10 dage efter fravænes de mælken.

Det er vigtigt ikke at forstyrre moderen og ungerne, da hun kan finde på at flytte ungerne ud af reden og evt. æde dem, hvis hun er meget stresset.

Ungerne er først helt selvstændige som ca. 8 uger gamle, så de må tidligst tages fra moderen i denne alder.

I naturen bliver ungerne kønsmodne efter deres første vinterdvale, men i fangenskab ca. som ½-1-årige.

10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

En sund og rask syvsover er meget opmærksom og aktiv, når den er vågen. En mat pels, sløvhed og nedsat appetit er typiske tegn på sygdom, og dyrlægen bør her opsøges.

For meget frugt og grønt kan give diarré – nedsæt da mængden af dette i det daglige foder, men opsøg dyrlægen, hvis diarréen fortsætter i flere dage.

Mideangreb, med bare pletter i pelsen som følge, kan forekomme – opsøg dyrlægen for behandling.

Afrikanske dværgsyvsovere er meget sociale dyr og skal altid holdes flere sammen. Der bør dog kun være én voksen han i en gruppe, medmindre anlægget er meget stort, da de kan være aggressive over for hinanden, specielt ved for lidt plads og få skjul. Foto: Leonardo Ancillotto

11 Øvrige informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr (www.aber.dk).

Denne pasningsvejledning er udarbejdet af Dyrenes Beskyttelse i samarbejde med Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr. Beskrivelserne er dermed et udtryk for, hvordan vi mener, arten bør holdes, således at dens fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov opfyldes. Der tages forbehold for, at arten kan holdes på andre velfærdsmæssigt forsvarlige måder end dem beskrevet. Ligeledes tages forbehold for, at ny viden om artens biologi og erfaringer med dens hold kan foreligge efter udarbejdelsen af denne vejledning.

1. version. December 2013